

- Zprostředkovaný vztah k oblasti 6 však mají charakteristiky i dalších položek: např. zacílení výuky představuje důležitost práce s individuálními cíli, žákovská volba pak nabídku prostoru pro učení se individuální volbě (výukových strategií, s pomocí, bez pomoci aj.) (kritérium 6.2), situace tlumící se orientují na ponižující komunikaci jak ze strany učitele, tak žáků (kritérium 6.3).

Za pozitivum daného evaluačního nástroje považujeme to, že jsou učitelé hodnotitelé bezprostřední reality výuky: mají k dispozici nástroj, který jim v detailním, konkrétním popisu situací nastavuje určitou normu (výbornou úroveň) a po vyhodnocení zároveň nabízí způsoby, jak se k této výborné úrovni posunout. Práce s ním je založena na kolegiálním, týmovém, příp. mentorském vztahu: v realitě inkluzivního vzdělávání bez těchto přístupů jen obtížně může dojít k posunu.

Celkově považujeme tento evaluační nástroj za mnohostranně užitečný, pro školy však komplikovanější. Podle dostupných údajů o využití nástrojů z projektu Cesta ke kvalitě patří k nástrojům, které si školy pro vlastní evaluaci nevybírají. Na druhou stranu však vzrůstá potřeba kolegiální podpory – a celý nástroj nebo jednotlivé položky mohou být účinným prostředkem evaluace. Je zde totiž popsáno, co ve výuce být má (norma), jak hodnotit, zda tomu tak je (posouzení), a pokud ne, jaké jsou cesty k dosahování žádoucího (proměna).

4.2.5 Metody a formy výuky

Autor nástroje: Vojtěch Žák

Základní koncepce nástroje vznikla na základě poznatků čerpaných z dostupné české pedagogické literatury, která se zabývá metodami a formami výuky (Maňák & Švec, 2003 aj.). Na jejím základě byly vybrány relevantní výukové metody a organizační formy práce s tím, že navíc byly do nástroje zahrnuty položky „jiné metody“ a „jiné formy“, které umožňují postihnout i méně používané, příp. nejednoznačně zařaditelné formy a metody. Celkové pojetí nástroje vychází z předchozích prací a zkušeností autora, který obdobný nástroj připravil i pro práci České školní inspekce (Žák, 2011).

První verze nástroje byla použita dvojicí zacvičených pozorovatelů (autor je jedním z nich) při pozorování 10 vyučovacích hodin na druhém stupni základní školy, gymnáziu a na středním odborném učilišti. Tato první fáze ověřování proběhla v dubnu až červnu 2011. Pozorovány byly jak vyučovací hodiny společenskovedních oborů (český jazyk, anglický jazyk, zeměpis), tak přírodovědné předměty (fyzika, chemie), dále výuka informačních a komunikačních technologií a elektrotechnika. Na základě reflexe z pozorování byl hospitační arch spolu s instrukcemi pro pozorovatele upraven tak, aby byla zajištěna co největší jednoznačnost vymezení metod a forem. Dále byla redukována původně třístupňová (hodnoticí) škála na dvoustupňovou (registrační).

Hodnocení vhodnosti použití metod a forem a další diskuze byly přesunuty do diskuzní části, zatímco v tabulce s vyjmenovanými metodami a formami se v hospitačním archu registruje pouze jejich výskyt ve sledované výuce.

V další fázi byl nástroj ověřován v říjnu až prosinci 2011 v 41 vyučovacích hodinách na prvním a druhém stupni základních škol a na středních školách (gymnáziu a střední odborné škole) a ověřování proběhlo jak ve výuce přírodovědných předmětů, tak v hodinách společenskovedních oborů (včetně cizích jazyků). Pozorována byla dále výuka matematiky, informatiky a odborných předmětů (na SOS). Obdobně jako u nástroje *Učíme děti učit se* během standardizačního procesu pozorovali každou vyučovací hodinu nezávisle na sobě dva pozorovatelé (učitelé z dané školy), aby bylo možné posoudit spolehlivost nástroje. Obsahová validita nástroje byla stanovena posudkem experta z oblasti pedagogiky. Expert posoudil návrh